

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **I. K.,** zastoupená advokátem Mgr. Miroslavem Mlčákem, se sídlem Pod Hůrkou 758, Klatovy 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 24 Az 1875/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Stěžovatelka včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“) ze dne 31. 7. 2003, č. j. OAM-3522/VL-20-17-2003, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem.

Stěžovatelka uvádí, že její důvody je nutno posoudit jako důvody umožňující udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, popřípadě jako dostatečné k přiznání humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona. Dále stěžovatelka namítá, že žalovaný

ani krajský soud neposoudili objektivně její pohnutky k odchodu z Ukrajiny, jež byly povahy sociální a existenční, nikoli pouze ekonomické. Zejména pak žalovaný a krajský soud nepřihlédli k tomu, že stěžovatelka patří k sociální skupině manuálně pracujících, jež má na Ukrajině zhoršené životní podmínky.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti jednak odkazuje na správní spis, dále upozorňuje soud na stěžovatelčin chybný výklad ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, které stanoví jeden z důvodů vylučujících udělení azylu. K otázce přiznávání humanitárního azylu poukazuje na limity soudního přezkumu jeho rozhodování v této věci, jak byly stanoveny v judikatuře Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 23. 7. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod uvedeno, že si stěžovatelka vypůjčila na Ukrajině 3 000 dolarů na podnikání, které nemohla pro svou následnou hospitalizaci včas splatit. Proto začala být vydírána svými věřiteli, před nimiž odjela do ČR. Zde byla správně vyhoštěna, a proto požádala o azyl. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 28. 7. 2003. I z tohoto pohovoru je zřejmé, že se do ČR přijela ukrýt před věřiteli, neboť neměla žádné východisko, jak jim vrátit peníze, jež si půjčila na úrok 10% měsíčně. Na policii se neobrátila v obavě, že by to uspíšilo její smrt, neboť věřila, že policie bývá s bandity spojená. Neobracela se ani na nikoho jiného, neboť se domnívala, že jí nikdo není schopen pomoci. Jedním z důvodů její žádosti o azyl bylo i to, že kvůli nelegálnosti svého pobytu v ČR byla vyhoštěna.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl výše označeným rozhodnutím ze dne 31. 7. 2003 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Žalovaný v tomto zamítnutí uvedl, že skutečnosti uváděné stěžovatelkou, tedy snahu ukrýt se v ČR před potížemi s věřiteli v důsledku neuhrazeného finančního závazku, nelze podřadit důvodům pro udělení azylu, taxativně vyjmenovaným v § 12 zákona o azylu. Žalovaný také připomněl, že stěžovatelka měla využít institutů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, když v ČR pobývala již od listopadu 2002. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka ke Krajskému soudu v Ostravě žalobu odůvodněnou obecně formulovanými výtkami proti nesplnění některých požadavků kladených na azylové řízení zákonem č. 71/1967 Sb., správním řádem, a tvrzením, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování. V otázce skutkových důvodů podání své žaloby odkázala na protokol o provedeném pohovoru a ostatní materiály, které jsou součástí správního spisu.V doplnění žaloby pak poukázala na závažnost svých potíží na Ukrajině, na protizákonnost rozhodnutí o jejím správním vyhoštění z ČR i na nesrovnalosti při pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu a další procesní nedostatky azylového řízení.

Tuto žalobu krajský soud zamítl rozsudkem napadeným touto kasační stížností. V rozsudku krajský soud shledal, že stěžovatelka neuvedla žádné konkrétní skutečnosti ani neoznačila důkazy, které by měly být provedeny k podpoře jejích tvrzení. Ani podle krajského soudu stěžovatelka nesplnila podmínky pro udělení azylu podle

§ 12 zákona o azylu, když údaje, které uváděla, směřovaly převážně k tomu, proč chce legalizovat svůj pobyt v ČR a nemohly tedy být podřazeny pod důvody udělení azylu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka nejprve namítá, že jí měl být podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu azyl udělen. Žalovaný k tomu správně podotýká, že takováto konstrukce je zcela chybná. V tomto ustanovení totiž nejsou uvedeny důvody, pro něž lze azyl udělit (na rozdíl od ustanovení § 12, § 13 a § 14 téhož zákona), ale důvody, pro něž má být žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná, jak se stalo i stěžovatelce. Je tak třeba její kasační námitku pochopit jedině jako nesouhlas s tím, že byla její žádost o azyl podle tohoto ustanovení posouzena a zamítnuta jako zjevně nedůvodná.

Proti tomu stěžovatelka zejména namítá, že její pronásledování ve smyslu zákona o azylu bylo založeno tím, že byla členkou sociální skupiny manuálně pracujících. Takovou skupinu obyvatel ovšem jistě nelze označit za „sociální skupinu“ ve smyslu § 12 zákona o azylu. Jak bylo uvedeno v rozsudku tohoto soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 40/2003 (nepublikováno): *„Sociální skupina ve smyslu zákona o azylu je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování, než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.“* Skupinu „osob manuálně pracujících“ pak za takto určitelný útvar označit jistě nelze a je nutno ji chápat pouze jako stěžovatelčinu účelovou konstrukci.

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu a zejména se žalovaným v tom, že stěžovatelka, když setrvale argumentovala svým pronásledováním ze strany věřitelů, které ovšem dle konstantní judikatury NSS není dostatečným důvodem pro udělení azylu, neuváděla žádné skutečnosti, jež by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. K takovým žádostem o azyl přitom Nejvyšší správní soud uvedl

již ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 27/2003 (nepublikováno): *„Neuvádí-li žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., jde o žádost zjevně nedůvodnou, kterou lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 2 tohoto zákona.“*

Další stížnostní námitka směřuje proti skutečnosti, že stěžovatelce nebyl přiznán humanitární azyl, stejně jako proti způsobu, jakým jeho nepřiznání přezkoumal krajský soud. Tuto námitku je třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), bylo uvedeno: *„Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“* Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu.

Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud nepopírají, že osobní situace stěžovatelky, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, je tíživá. Na straně druhé však není patrně natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného. Z těchto důvodů nemůže ani tato poslední stěžovatelčina stížnostní námitka obstát.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě nezjistil, že by bylo možno ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tvrdit, že by se krajský soud dopustil nesprávného posouzení právní otázky. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl

po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. května 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu